

Vergaderjaar 2014–2015

28 498

Het Internationaal Strafhof

Nr. 35

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN
VEILIGHEID EN JUSTITIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 januari 2015

Graag bieden wij u hierbij het verslag aan van de 13^e Vergadering van Verdragspartijen bij het Statuut van Rome, die werd gehouden van 8 t/m 17 december 2014.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

Verslag van de 13^e Vergadering van de Staten die Partij zijn bij het Statuut Rome, ter oprichting van het Internationaal Strafhof

Van 8 tot en met 17 december 2014 vond de Vergadering van Verdragspartijen (hierna: Vergadering) van het Internationaal Strafhof (hierna: Strafhof) plaats in New York. De Vergadering stond voornamelijk in het teken van rechtersverkiezingen en samenwerking met het Strafhof. Over de beoogde inbreng van Nederland werd u eerder geïnformeerd in de Kamerbrief over het Internationaal Strafhof van 21 november 2014 (Kamerstuk 28 498, nr. 34).

De Vergadering ging van start met verklaringen van onder meer President Sang-Hyun Song en Aanklager Fatou Bensouda van het Strafhof. Minister van Justitie van Senegal Sidiki Kaba werd op de eerste dag van de Vergadering bij acclamatie verkozen tot nieuwe voorzitter van de Vergadering. Het Kabinet hoopt dat Minister Kaba in staat is om een brug te slaan tussen het Strafhof en vooral die Afrikaanse landen die de laatste jaren zeer kritisch zijn over het Strafhof. Nederland werd samen met twintig andere landen in het Bureau verkozen en zal de komende drie jaar een bijdrage kunnen leveren aan het «dagelijkse bestuur» van de Vergadering.

Verdragspartijen betuigden tijdens het algemeen debat in nationale interventies hun steun voor het Strafhof. Naast verdragspartijen kregen ook niet-verdragspartijen, internationale, regionale en non-gouvernementele organisaties gelegenheid te spreken. Alle verklaringen werden afgelegd in een sfeer van constructieve dialoog, interventies van de recent vaak kritische Afrikaanse landen niet uitgezonderd. Veel aandacht ging uit naar de verklaring van de Palestijnse Autoriteit (PA), voor het eerst uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de Vergadering in hoedanigheid van staat («*non-state party observer*»). In deze verklaring werd uitgebreid aandacht besteed aan het meest recente Gaza-conflict en aan de rol die het Strafhof in dit kader zou kunnen spelen. De PA noemde het belang van het Strafhof en universaliteit van het Statuut van Rome, evenals de Palestijnse intentie om op een gepast moment toe te treden tot het Statuut van Rome en verdragspartij te worden. Inmiddels is de PA toegetreden tot het Statuut van Rome en vanaf 1 april 2015 zal de PA verdragspartij zijn bij het Strafhof.

Hieronder volgt per thema terugkoppeling op hoofdlijnen. Op verzoek van Uw Kamer wordt daarbij specifiek aandacht besteed aan de op 5 december 2014 door de Aanklager ingetrokken zaak tegen de Keniaanse president Kenyatta.

1. Samenwerking van Verdragspartijen met het Strafhof

Zowel het algemeen debat als het agendaonderdeel over samenwerking benoemden veel sprekers het belang van versterking van de samenwerking met het Strafhof en mogelijke verbeterpunten. Een aantal delegaties legde de nadruk op samenwerking met het Strafhof in de strijd tegen straffeloosheid bij seksueel en gendergerelateerd geweld, een van de thema's van het debat. Dit onderwerp is een van de speerpunten van de Aanklager en vooraf aan de Vergadering presenteerde zij haar beleidsvisie op dit terrein. In de Nederlandse interventies tijdens beide debatten lag de nadruk op het belang van samenwerking met het Strafhof in meer algemene zin. Specifiek werd aandacht gevraagd voor het initiatief voor de totstandkoming van een multilateraal verdrag voor rechtshulp en uitlevering inzake internationale misdrijven, het belang van het delen van nationale ervaringen in de samenwerking met het Strafhof en het belang van samenwerking met het Strafhof in de tenuitvoerlegging van vonnissen. Met twee onherroepelijke vonnissen en diverse zaken in

een vergevorderd stadium is het van belang dat de laatste fase van de procedure gewaarborgd is. Dat vereist bijvoorbeeld dat voldoende landen een overeenkomst met het Strafhof aangaan over de tenuitvoerlegging van straffen en daadwerkelijk overgaan tot tenuitvoerlegging van straffen na veroordelingen door het Strafhof.

Tegelijkertijd waren de verklaringen van Kenia over samenwerking met het Strafhof soms minder positief van toon. Ondanks dat in de Keniaanse interventies stellig de Keniaanse toewijding aan het Strafhof werd bevestigd, uitte Kenia forse kritiek op het beleid van verdragspartijen om niet-essentiële contacten met personen tegen wie een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd zoveel mogelijk te beperken. Nederland is bekend met de verdeeldheid onder verdragspartijen over dit thema en is tevreden met de bereikte compromistekst in de resolutie waarin verdragspartijen worden opgeroepen niet-essentiële contacten zoveel mogelijk te vermijden en het Strafhof op vrijwillige basis te informeren over contacten en de daaraan ten grondslag liggende beoordeling van de contacten. Nederland vindt het beperken van niet-essentiële contacten van groot belang en blijft dit standpunt uitdragen.

Kenia reageerde vervolgens op een verklaring van een Keniaanse non-gouvernementele organisatie (ngo) waarin beschuldigingen werden geuit tegen de Keniaanse overheid van getuigenintimidatie, het vernietigen van bewijsmateriaal en het voeren van een grootschalige lastercampagne tegen het Strafhof. Deze ngo benadrukte dat slachtoffers van het verkiezingsgeweld in Kenia in 2007 en 2008 met het intrekken van de Kenyatta zaak bij het Strafhof elke mogelijkheid voor gerechtigheid zien verdwijnen. In de Keniaanse reactie werden deze aantijgingen van de hand gewezen en werd benadrukt dat de Keniaanse overheid zich via diverse wegen anders dan het Strafhof inzet voor waarheidsvinding en genoegdoening voor de slachtoffers. Vervolgens uitte Kenia zware kritiek op het Strafhof, waaronder over het vermeende gebrek aan onafhankelijkheid van de Aanklager, lage bewijsstandaarden en onjuiste interpretatie van het proces- en bewijsreglement door de rechters. In reactie legde Italië namens de EU en de EU-lidstaten een korte verklaring af waarin steun voor het Strafhof werd herhaald en de onafhankelijkheid van het Strafhof werd onderstreept, samen met het uitgangspunt dat verdragspartijen zich niet moeten mengen in zaken voor het Strafhof.

Het Kabinet heeft kennis genomen van de ontwikkelingen in de Kenyatta zaak, maar vindt het om voorgenoemde redenen niet gepast om in te gaan op de inhoud van de zaak of het besluit van de Aanklager om deze zaak in te trekken. Het kabinet is bezorgd over berichtgeving over getuigenintimidatie en het door de Aanklager gestelde gebrek aan medewerking aan Keniaanse zijde. Daarnaast gaat de aandacht van het Kabinet uit naar het recht doen aan de Keniaanse slachtoffers. In dit verband loopt bij het Strafhof nog een proces tegen twee Keniaanse verdachten.

2. Rechtersverkiezingen

Tijdens de vergadering dienden zes nieuwe rechters (van de in totaal achttien) te worden verkozen die vanaf maart 2015 voor een termijn van negen jaar bij het Strafhof worden aangesteld. De verdragspartijen hadden in totaal 17 kandidaatrechters voorgedragen voor de zes vacante posities. De kandidaten uit de Democratische Republiek Congo, Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Polen en Zuid-Korea zijn verkozen.

3. Wijzigingen van het Reglement van Proces- en Bewijsvoering

Tijdens de Vergadering is geen overeenstemming gevonden over voorstellen ter amendering van het proces- en bewijsreglement. Gedurende de Vergadering werd één voorstel besproken dat gericht is op het vergroten van de efficiëntie in rechtszaken. Het voorstel dat voorlag betref de mogelijkheid om in verschillende fases in de procedure en onder voorwaarden procesdocumenten (getuigenverklaringen en beslissingen) slechts gedeeltelijk te vertalen in een taal die de verdachte volledig machtig is. Nederland kon instemmen met dit voorstel dat niet strijdig is met de bepalingen van het Statuut van Rome en de rechten van de verdachte voldoende beschermt. Tijdens de Vergadering bleken de verdragspartijen echter verdeeld over het voorstel en kon geen consensus worden bereikt. Het voorstel zal komend jaar in de amendementswerk-groep (in New York) verder besproken worden. Ook worden dan de discussies over andere voorstellen ter amendering van het proces- en bewijsreglement voortgezet. Aanpassing van het Statuut van Rome is tijdens de Vergadering in het geheel niet aan de orde gekomen.

4. Begroting

De begroting van het Strafhof voor 2015 diende door de Vergadering te worden goedgekeurd. Het begrotingscomité adviseerde eerder aan de Vergadering om akkoord te gaan met een begroting van ongeveer 132,6 miljoen Euro. De Vergadering bereikte overeenstemming over een lagere begroting van 130,7 miljoen Euro, een stijging van ongeveer 7,4 procent ten opzichte van de begroting van 2014. Verdragspartijen erkennen de noodzaak voor een toename in de middelen om het toegenomen aantal situaties dat bij het Strafhof voorligt te kunnen onderzoeken en eventueel te vervolgen.

5. De rol van Nederland als gastland

In een van de aangenomen resoluties werd ook dit jaar waardering uitgesproken voor de inzet van Nederland als gastland en voortdurende inzet om het Strafhof te ondersteunen in zijn functioneren. Daarnaast is een resolutie aangenomen waarbij de voortgang van de nieuwbouw van het Strafhof op het terrein van de Alexanderkazerne te Den Haag werd verwelkomd. Zoals bekend zal dit gebouw in september 2015 gereed zijn. Tijdens de Vergadering is vastgelegd dat de Vergadering zowel in 2015 als in 2016 in Den Haag zal plaatsvinden. Dit is gezien de aanwezigheid van het Strafhof in Den Haag en de ondernomen investeringen van de gemeente Den Haag in de faciliteiten van het Worldforum een goede ontwikkeling.

6. Side events

En marge van de Vergadering organiseerde en/of (co-)sponsorde Nederland nog diverse side events om aandacht te vestigen op enkele voor Nederland belangrijke thema's. Nederland organiseerde en/of co-sponsorde de volgende events:

- Samen met Argentinië, België en Slovenië een side-event om aandacht te vragen voor de totstandkoming van een multilateraal verdrag voor rechtshulp en uitlevering inzake internationale misdrijven.
- Samen met Ghana en de ngo Africa Legal Aid een bijeenkomst waarin Afrikaanse perspectieven op het Strafhof centraal stonden.
- Met Denemarken een event over het documenteren van internationale misdrijven in Syrië.
- Het side event van Justice Rapid Response, een interstatelijk initiatief van onder andere Nederland gericht op het bieden van snel inzetbare

korte termijn expertise aan staten en instellingen op het gebied van opsporing en vervolging van internationale misdrijven.

- Een bijeenkomst van het Strafhof waar werd gesproken over de tenuitvoerlegging van straffen door verdragspartijen.
- In opvolging van drie regionale seminars over samenwerking met het Strafhof samen met Noorwegen en het Strafhof een bijeenkomst over het versterken van de samenwerking van verdragspartijen met het Strafhof.

De evenementen werden goed bezocht.